

A 2021. év madara a cigánycsuk

A cigánycsuk az igen népes verébalakúak rendjén belül a rigófélék családjába tartozik. Közel 300 rokonfaja közül hazánkban 53 fordul elő, ezek nagy többsége rendszeresen fészkel. Az év madara a vörösbegynél is kisebb teremtű, tömege mindössze 10–16 gramm.

A hímek színei erőteljesebbek. A feje és torka feketésbarna, dolmánya és válltollai kormosbarna alapon pikkelyes rajzolatúak, míg a melle rozsdavörös. Ezekből a színektől élesen elüt a nyakának két oldalát díszítő fehér folt.

Alsóteste ugyancsak fehér színű. Szárnyai rövidek, kerekdedek. A szárnyfedőket keskeny, fehér csík díszíti, amely jól látható röptében. A tojók barnásak, színük halványabb, hátoldaluk mintázata hasonlít a hímekéhez, de a jellegzetes foltok színe sárgásbarna.

A cigánycsuk hazánk sík- és dombvidékein általánosan elterjedt, gyakori fészkelő madár. Jellemző élőhelyei a bokrokkal tarkított száraz domboldalak, mezőgazdasági területeken keresztül húzóó árók- és csatornapartok, nyílt parlagterületek, száraz rétek, nádasok szegélyei, elhanyagolt szőlők, városzéli gazosok.

Hazánkban előfordul egy közeli rokona, a ritkábban megfigyelhető rozsdás csuk is. Ez az év madaránál egy kicsivel méreteesebb, ám barnás alapszínű tollazata kevésbé feltűnő.

A cigánycsuk hatalmas elterjedési területének egy részén, például a Mediterráneumban állandó madár. Európa nagyobb részén, így hazánkban is vonuló fajnak számít.

A hazai állomány Dél-Európában és Észak-Afrikában telel. Az első példányok március első felében, néha már februárban megérkeznek. A költőhelyén többnyire március 10-től látható. Tavaszai vonulása március elejétől április végéig tart.

A hímek költési időben kedvenc éneklőhelyeikről – villanydrót, kerítés, magasabb kóró – fáradhatatlanul ismételtetik egyszerű kis strófájukat. Első költése március végén, április elején kezdődik. A fészkek helyét a tojó választja ki, majd a kiszemelt helyen kis mélyedést készít. A fészket egyedül építi a kora reggeli órákban, miközben párja a közelben énekel. A fészkek az időjárás függvényében 3–8 nap alatt készül el. Fészket általában a talajon, gyakran árokpártok oldalában, gaz és fű közé, vagy fűcsomó alá rejtve építi. A felülről mindig fedett fészkek alapja száraz fűszálakból, mohából készül, belül a csészét finom szőrökkel, tollakkal béleli.

A tojó egymás utáni napokon rakja le 5–6 tojását, míg a fészkek teljessé nem válik. A többnyire kékeszöld alapszínű tojásokat halvány vörösbarna foltok tarkítják, ezek mintázata rendkívül változatos. Minden olyan madárnál, ahol a hím és a tojó eltérő színezetű, csak a tojó kotlik.

A fiókák 13–14 nap alatt kelnek ki. A kelést követő napokban a tojó melengeti fiókáit, és csak a hím etet. Később mindkét szülő hordja a táplálékot a mindig éhes fiókáknak, általában a fészkek körüli 50 méteres sugarú körön belülről. A fiókák gyorsan növekednek, és legkésőbb a 14. napon elhagyják a fészket. A rigófélék fiókái gyakran hamarabb kiugrálhatnak a fészkekből, különösen zavarás esetén. Az utolsó napokban a tojó gyakran már a második fészkek építését végzi. A második költésre május végén, júniusban kerül sor.

Rovarevő madár, amely többnyire valamilyen kiemelkedő pontról vadászik. Leshelyül bokrokat, magasabb kórókat, karókat, kerítéseket használ. Zsákmányát elsősorban a fű közül szedik össze. Főként különböző rovarokat, így bogarakat, sáskákat, hangyákat, hernyókat, lepkéket fog. Gyakran fogyaszt pókokat, százlábúakat és apróbb csigákat is. Néha a földön ugrálva zsákmányol. A levélen mászó rovarokat egyhelyben lebegve csípi el. Ritkábban, a repülő rovarokat a levegőben üldözve kapja el.

Fiókáit a megfigyelések szerint hernyókkal, lepkékkel, pókokkal, és lószúnyogokkal táplálja. Őszi vonulása idején elvett bogyókat is fogyaszt.

Az őszi vonulása a fiatalok kóborlásával már augusztus végén megindul, de főképp szeptember–október hónapokban zajlik. Ilyenkor országszerte gyakran kerül szem elé. November elején már csak elvétve pillanthatjuk meg. Viszonylag gyakran akadnak áttelelő példányok, többnyire hímek.

Európai, különösen nyugat-európai állománya csökkenő tendenciát mutat. Hazai állományát közel egy évtizede még 400–500.000 párba becsülték a szakemberek. Számukat az elmúlt évtizedben egyre erőteljesebben veszélyezteteti az intenzív, sok vegyszert használó, nagyüzemi mezőgazdaság. Az erőteljes vegyszerhasználat miatt a cigánycsuk élőhelyein drámaian lecsökkent a rovarvilág mennyisége, amely egyre erőteljesebb rovarirtóanyaghiányt okoz.

Madarunk számát ugyancsak negatívan befolyásolják élőhelyeinek felszámolása, beszántása. További jelentős károkat okoz fészkek elpusztításával az élőhelyein, költési időben végzett kaszálás és égetés.

A Magyar Madártani és Természetvédelmi Egyesület a 2021-es év madarán keresztül szeretné felhívni a figyelmet az agrárélőhelyekre, ahol a cigánycsuk indikátor madárnak tekinthető. Egyúttal szeretnék a gazdálkodók figyelmét a természetkímélő megoldások irányába terelni, hogy a jövőben a következő generációk is gyönyörködhesenek még az idei év madarában.

Andrési Pál okl. erdőmérnök
Fotó: **Dr. Molnár Gyula**

Könyvtártámogatás a sepsiszentgyörgyi erdőmérnökképzés segítésére

A Sapientia Erdélyi Magyar Tudományegyetem Sepsiszentgyörgyön, ideiglenes működési engedéllyel, magyar nyelven erdőmérnökképzést indított. Romániában ez az egyedüli magyar nyelvű erdészeti felsőfokú képzés. Az oktatáshoz is, de az akkreditáció elnyeréséhez is jelentős segítséget nyújthat egy színvonalas erdészeti szakkönyvtár, ami a képzés nyelvéhez igazodva, jellemzően magyar nyelvű szakmai kiadványokat tartalmaz.

A „szakmai kiadvány” tágabban értelmezendő, az erdőket, erdőgazdálkodást közvetlenül érintő munkákon túl, sok más mellett természetvédelmi, erdőpedagógiai, vagy akár inváziós fajokkal foglalkozó munkák is kifejezetten hasznosak lehetnek.

Megjegyzendő, hogy a nyomtatott szakirodalom jelentősége nem kerülhető meg, még manapság, az internetes információforrások elképesztő bőségének korában sem.

Talán nem meglepő, hogy magyar nyelvű erdészeti szakirodalom romániai beszerzése egyáltalán nem egyszerű. Így teljesen egyértelmű, hogy az anyaországi támogatás a könyvtár fejlesztésében (de sok más vonatkozásban is) a képzési színvonalhoz, de magához a képzés fennmaradásához is jelentős, mással aligha kiváltható segítséget jelenthet.

Az ügy támogatásnak alapvetően három módja lehetséges. Ezek a következők:

- erdőgazdaságok, nemzeti parkok, szakmai hatóságok, egyetemek és egyéb intézmények saját szakmai kiadványainak felajánlása néhány példányban;
- magánszemélyek (vagy intézmények) szakmai könyvtárban több példányban meglévő, és/vagy nélkülözhető könyvek, szakmai kiadványok, folyóiratok felajánlása;
- pénzbeli támogatás, a más módon be nem szerezhető könyvek megvásárlására.

A támogatást az Országos Erdészeti Egyesület Titkársága koordinálja. A felajánlott könyveket/kiadványokat a Titkárság gyűjti össze. A pénzbeli támogatásokat is az OEE kezeli (K&H Bank 10200830-32310126-00000000), illetve beszerzi a támogatott által kért könyveket, amiket a felajánlott könyvekkel együtt célba is juttat.

Pénzbeli támogatás utalása esetén a megjegyzés rovatba „Sepsiszentgyörgy” írandó.

Országos Erdészeti Egyesület

SAPIENTIA
ERDÉLYI MAGYAR
TUDOMÁNYEGYETEM

Tagságérvényesítés

Az Országos Erdészeti Egyesületben fennálló tagságot 2012-től tagsági kártya igazolja.

A 2021. évi tagdíját rendezett, befizetett tagság részére, a kártya érvényesítése az évszámot tartalmazó hologramos matricával történik, amit itt találnak meg az Erdészeti Lapokba beragasztva.

Kérjük a tagokat, hogy a matricát vegyék le a vignettáról és ragasszák fel tagsági kártyájukra!

Az OEE-kártya tulajdonosa számos kedvezményt vehet igénybe a különböző vásárlási lehetőségektől kezdve az erdőgazdasági szállásokig. Az aktuálisan elérhető kedvezmények listája a www.oee.hu oldalon olvasható, évente egy alkalommal az Erdészeti Lapok is közli.

A tagsági kártyával kapcsolatos bármely kérdésben felvilágosítás kérhető az Egyesület titkárságán (titkarsag@oee.hu, 06 1 201 6293) vagy a helyi csoportok titkárainál.

A matricát itt találja

STIHL

**A MEGBÍZHATÓ TÁRS.
STIHL. ÉS KÉSZ.**
